

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ДЛЯ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ

**МЕЛЬНИКОВА Т. Б.,
здобувачка**

*Науково-дослідний
економічний інститут
Міністерства економіки
України*

Постановка завдання

Україна пройшла 16-річний етап свого формування та розвитку, упродовж якого були закладені основи економіки, був взятий курс на інноваційний розвиток суспільства та зроблені відповідні кроки до приєднання до міжнародної економічної системи. Сучасний етап вимагає від України не стільки утвердження її як держави на світовій арені, що було метою перших років незалежності, скільки посідання своєї ніші у міжнародній системі. Теоретичні основи міжнародного розвитку говорять вже про існування постіндустріальної економіки, інформаційного суспільства та “економіки знань”, які базуються на інформації, знаннях, творчій діяльності людини, науково-технічного прогресі та інтелектуальній власності, яка єднає всі ці поняття. Більш того, забезпечення всієї системи науково-технічних досліджень і розробок за всіма можливими напрямками для будь-якої країни є можливим лише за умов активної участі в міжнародному обміні результатами інтелектуальної діяльності. З іншого боку, як свідчать деякі вчені, низький рівень забезпечення науково-дослідницькою інфраструктурою впливає не тільки на зменшення творчого потенціалу висококваліфікованого сегмента ринку праці, а й провокує неефективне використання природних багатств країни, що для країни з так званою “транзитивною економікою” як Україна матиме негативні наслідки задля наповнення державного бюджету в майбутньому.

Тому для України, саме на цьому етапі найбільш актуальним є активізація та надання “трифа стратегічної необхідності” заходам з формування і комерціалізації інтелектуальної власності, як механізму надання Україні статусу рівноправного міжнародного суб’єкта та підняття національного рівня життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Статтю розроблено з використанням широкої бази джерел, що складається з нормативно-правових актів, монографій і статей. Нормативно-правову основу склали основоположні акти вітчизняної зовнішньоекономічної політики, інноваційної стратегії та стратегії розвитку технологій та інтелектуальної власності Японії, Росії та США.

Наукове підґрунтя роботи складають монографії з економічної дипломатії таких видатних закордонних дослідників: Гі де ла Каррона Н. Баєна та Ш. Вулкока, Філіса Л. Спезера, Нейла Ф. Саллівана, а також російських вчених: Т.В. Зонової, В.Д. Щетиніна. А також роботи дослідників з тематики інноваційної діяльності, трансферу технологій та інтелектуальної власності таких як Белл Д., Іноземців В.Л., Кастельс М., Сакайя Т., Бутнік-Сіверський О.П., Зинов В., Шамшін С., Святоцький А.Д., Корсунський С.В., Якубовський М.М. та ін.

Виділення невирішених проблем

На сьогодні Україну представлено на світових ринках переважно у низько- та середньотехнологічних секторах із незначним рівнем доданої вартості. Якщо у структурі світового експорту готові вироби сьогодні становлять 78%, а сировина і напівфабрикати – 13%, то український експорт майже на 2/3 складається з сировинної продукції та напівфабрикатів. Але, водночас, Україна залишається серед світових лідерів за такими напрямками фундаментальної науки, як фізика, математика, інформатика, хімія, фізіологія, медицина тощо; входить у “вісімку” держав, що мають необхідний науково-технічний потенціал для створення авіакосмічної техніки та в “десятку” найбільших суднобудівних країн світу.

Все це свідчить про те, що на даний час наявність кругообігу інтелектуальної власності є сумнівною, бо в українській економіці, на жаль, у більшості випадків існують окремо – ринок пропозиції технологій і інтелектуальної власності, яка не знаходить попиту на ринку ресурсів, існує бізнес, який пропонує товари і послуги, не зв'язані з науково-технічним прогресом та існує ринок інтелектуальної власності, який не пов'язаний з ринком товарів та послуг, і врешті-решт, існує міжнародний ринок інтелектуальної власності, з яким у нас також не існує тісних зв'язків.

Мета і завдання статті

Метою є вивчення закордонного досвіду побудови системи комерціалізації інтелектуальної власності у зв'язку з можливостями його застосування для України.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі завдання:

1. Провести аналіз рівня розвитку інтелектуальної власності в Україні в порівнянні з провідними країнами світу.

2. Вивчення іноземного досвіду інфраструктури комерціалізації інтелектуальної власності.
3. Надання рекомендацій щодо вдосконалення української системи комерціалізації інтелектуальної власності в частині використання інструментів економічної дипломатії.

Викладення основного матеріалу

Проголошення створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом, має на основі не менш жорсткіші вимоги до кожної сфери українського життя, але, на думку автора, найбільш важливим компонентом є спроможність до формування вітчизняного ринку інтелектуальної власності у зв'язку з міжнародними тенденціями, у тому числі, досягнення підвищення частки об'єктів інтелектуальної власності в загальному обсязі експорту.

Частка України у світовому обсязі торгівлі наукомісткою продукцією становить 0,1%, що на порядок менше часток Польщі й Китаю й на два порядки – Німеччини¹. Останнім часом Україна закуповує не більше 50 іноземних ліцензій у рік. Загальна сума продукції, що щорічно виробляється по ліцензіях, не перевищує 25 млн. дол.² Майже третина українських ліцензій продається Росії. Розвинені країни щорічно купують не більше 10 українських ліцензій.

Відповідно до даних 2004 р.³ серед країн-експортерів послуг з новітніх інформаційних технологій Україна зайняла 18-е місце, це було забезпечено переважно розвитком літакобудування, приладобудування та в аерокосмічній галузі. Але за часів економічного спаду деякі з таких технологій вже застаріли.

Проте, слід зазначити, встановлюючи вимоги щодо інтелектуальної власності СОТ і ЄС перш за все турбуються про безпеку розвитку їх ринків і легального існування їх продукції на наших ринках. Якщо бути реалістом, то можна сказати, що Україна – є ринком збуту товарів розвинених країн, їхньої інноваційної продукції, для впровадження їхніх технологій.

З іншого боку, працюючи вже на 80% відповідно до вимог СОТ українська економіка стає більш адекватною у своїй поведінці до головних інвесторів країни, які здатні до виробки спільних інноваційних проектів з подальшим набуттям інтелектуальної власності, тобто стадія залучення фінансових коштів набуває більшої прозорості, у той же час наскільки власність, що створена, буде ефективно комерціалізована залежить від подальшої побудови ринку інтелектуальної власності.

Приймаючи до уваги активну роботу над створенням необхідних внутрішніх попередніх умов для того, щоб отримати Україною статус повного членства в ЄС, для порівняння, з питання, що аналізується, приведемо приклад країн Європейського Союзу. Відповідно до даних Eurostat, у 2005 році середній показник країн ЄС-27 з частки

витрат на дослідження і розробку у ВВП становив 1,84%, з щорічним темпом росту 101,5%⁴. Відповідні витрати США складають 2,68% від ВВП, Японії – 3,18%, Китаю – 1,34%. Частка фінансових коштів бізнесового сектору ЕС-27 дорівнює 55% від загального обсягу фінансування, витрати держав складають близько 35%, а іноземних суб'єктів – 8%. Україна, у свою чергу, витрачає на дослідження й розробку не більше 1% бюджетних коштів. Але, не треба бути песимістичним відносно положення нашої країни на Європейському терені, тому, що цей середньоарифметичний показник (1,84% витрат на дослідження і розробку у ВВП) включає варіацію своїх складових від 0,4% на Кіпрі і в Румунії до 3,9% у Швеції. У таких нових країнах Європейського Союзу, як Болгарія, Румунія, Польща, Словенія, Угорщина, цей показник не перевищує 1,0% від ВВП. Проте, необхідно також, прийняти до уваги ефективність цього фінансування, тобто наскільки вкладені кошти надалі перетворюються в інноваційну продукцію й конкурентоздатний об'єкт інтелектуальної власності.

Важливим є й той факт, що до 2010 р. країни Європейського Союзу мають завдання щодо збільшення частки витрат на НДДКР до 3,0% від ВВП, насамперед за рахунок зростання асигнувань приватного сектору.

Зазначимо, що реалізація державної політики країн Західної Європи, які знаходяться на більш високому рівні технологічного розвитку, також намагається на низку труднощів:

- недостатній рівень і структура фінансування інноваційної діяльності відстежується у Франції, Італії, Австрії;
- рівень патентування не відповідає бажаному в Греції, Іспанії, Ірландії, Італії, Австрії;
- відносно низький рівень державних витрат на НДДКР та нерозгалужений механізм функціонування інноваційних малих і середніх компаній притаманний Бельгії, Греції, Іспанії, Ірландії, Португалії.

Відповідно до української статистики, в Україні протягом 2006 були залучені до інноваційної діяльності 12,3% загальної кількості підприємств. Із загальної кількості малих підприємств, інноваційно активними були 185 одиниць або 6,6%.

Незважаючи на помітні зміни в політиці стосовно інтелектуальної власності у зв'язку з утворенням Державного Департаменту інтелектуальної власності в 1995 році, на сучасному етапі пріоритетом має стати формування ефективної системи конкурентоздатних патентів і ліцензій, рентабельності в державному фінансуванні досліджень і розробок.

Якщо провести порівняльний аналіз із загальносвітовими тенденціями розвитку інтелектуальної власності, то треба відмітити, що після хвилі патентування в 1990-х роках, зростання патентів у більшості патентних офісів на початку 2000-х

років знизилося. Європейський, американський і японський патентні офіси відстежували темп зростання патентів на рівні 5% за період з 2000-2003 рр. Теж саме притаманне й іншим національним патентним офісам, за винятком китайського, де кількість поданих заявок мала 15% приросту кожний рік.

Українська економіка показала іншу тенденцію за той же самий період, за 2000-2003 роки, активність патентування складала в середньому 28%, зокрема 19,1% – темп росту реєстрації знаків для товарів та послуг, 33,5% – темп росту патентування промислових зразків, 12,2% – винаходів, 49% – корисних моделей, при цьому за аналізований відрізок часу був присутній як спад, так і стрімкий зріст. Обумовлена ця ситуація, перш за все, особливостями становлення перших десяти років незалежності.

Цікавий для вивчення є показник кількості патентів на мільйон населення, який свідчить наскільки ефективно використовуються ресурси країни. В Україні на 1 млн. населення припадає 0,26 патентів та 0,39 торгових марок, у країнах ЄС – відповідно 136,6 та 87,2, у США – 154,5 патентів.

Наступним етапом розглянемо іншу сторону цього питання, а саме – наскільки кількість патентів корелює з фінансовими потоками цієї сфери економіки, тобто з витратами на дослідження й розвиток, а також з прямими іноземними інвестиціями.

Відповідно до висновків аналітиків ЄС⁵, взаємозв'язок між науково-дослідницькими витратами й кількістю патентів є одним з індикаторів патентної активності. Однак і цей показник диференціює країни, так Ізраїль і Швеція при високих витратах мають низьку патентну активність, а Корея, навпаки – темпи росту патентів перевищують темпи фінансування.

Деякі аналітики вказують на те, що сила й слабкість ситуації навколо інтелектуальної власності має сильний ефект на прямі іноземні інвестиції, і те що, низький рівень захисту інтелектуальної власності буде затримувати прямі іноземні інвестиції в деяких галузях промисловості. Прикладом виступає Індія, де з 1990 р. з введенням у дію реформи патентної системи і торгових марок відслідковувався поетапний зріст. Такий же зріст був і в Бразилії, де різке збільшення прямих іноземних інвестицій почалося з впровадженням нового закону з промислової власності в 1996 році, відповідно до якого надавалося 20 років патентного захисту.

В Україні географія вкладень у формі іноземних інвестицій та іноземних заявників на патентування не відрізняється з невеликим корегуванням на відсоткове співвідношення. У 2005 р. кількість міжнародних заявок на винаходи, у порівнянні з минулим роком, збільшилася в Україні на 30%. Частка заявок від іноземних заявників у 2005 році становила 37% від загальної

кількості заявок. Найбільш активними серед іноземних заявників на винахід у 2005 р. були заявники зі США (552 заявки), Німеччини (389), Франції (115), РФ (89), Швеції (69).

Галузева структура поданих заявок на винаходи та отримання патентів свідчить про наступне: лідирують галузі охорони здоров'я, приладів (вимірювання, оптика, фотографія), медикаментів для терапевтичних, стоматологічних або гігієнічних цілей, сільського господарства, харчових продуктів (тютюн), хімії (неорганічна; біохімія, виробництво цукру, шкіри), буріння (гірнична справа), транспортних засобів, формовки металу, двигунів або насосів, електричного обладнання, освітлення, опалення.

Для іноземних інвесторів найбільш привабливими залишаються галузі промисловості (обробна промисловість, харчова та переробка сільського господарства, машинобудування, хімічна та нафтохімічна промисловість, металева та обробка металу), оптова та роздрібна торгівля, транспорт і зв'язок, операції з нерухомістю, фінансова діяльність та ін.

При цьому для України слід прийняти до уваги, що відповідно до прогнозних досліджень, які протягом 2000-2004 рр. були проведені Пентагоном, Центральним розвідувальним управлінням, Державним департаментом і галузевими дослідницькими центрами, наступне десятиліття буде базуватися на розвитку чотирьох технологій: біотехнології, технології матеріалознавства, нанотехнології та інформаційні технології⁶. Наприкінці 90-х років спостерігалось зростання патентів на нові технології, зокрема енерготехнології (ядерних, вітер, паливних елементів).

Для України дуже гостро стоїть проблема енергозбереження, але на превеликий жаль розробки в цій галузі не ведуться на належному рівні, проте нові раціоналізаторські пропозиції змогли би знизити витрати на розробку власних місцезнаходжень нафти і газу. На даний час у галузі електроенергії, газу та води у 2004 році було отримано всього 11 патентів.

У загальному обсязі впроваджених нових прогресивних технологічних процесів частка ресурсозберігаючих технологій склала у 2004 р. 32% проти 40% у 2003 р. та 38% у 2002 р. З одного боку, постійне зростання впровадження нових технологічних процесів свідчить про ефективність використання інноваційного потенціалу промислових підприємств, з іншого – мала доля маловідходних, ресурсозберігаючих і безвідходних, і непостійна тенденція їх зростання являють собою негативну тенденцію, бо на сучасному світовому ринку екологічний чинник є ключовим у технологічному розвитку.

У зв'язку з процесами глобалізації, у тому числі з підняттям транснаціональних відносин, дуже розгалуженим є механізм співфінансування і спільних винаходів. Рівень спільних патентів найбільш високий за період 2000-2002 років з

країн-членів Організації економічного і соціального розвитку в Люксембурзі (55,2%), РФ (44,1%), Сінгапурі (42,4%), у середньому по Європейському Союзу показник складає 7,7%, по світу – 7%, у США – 11,9%. Найбільший партнер з країн-членів Європейського Союзу – Німеччина, так у деяких країнах участь німецьких винахідників досягає 25% (Російська Федерація – 10%).

Спробуємо проаналізувати найвагоміші інфраструктурні досягнення деяких країн, зокрема, Японії⁷. Слід зазначити, що японська інноваційна модель має структурні елементи, досвід вивчення яких буде дуже корисним для нашої країни, зокрема – для цієї системи притаманні:

- чітка система планування (починаючи з 1996 року діють п'ятирічні плани з науки та технологій, так званий Science and Technology Basic Plan, у рамках якого є окрема Стратегічна програма "Інтелектуальна власність", а також Комплексна стратегія з просування науки);
- створення венчурних бізнес-лабораторій у 45 університетах;
- діють Агентство з науки і технологій Японії, Японське товариство сприяння науки;
- розгалужений механізм взаємодії промисловість – академічна наука – влада, зокрема:
  - 1) Сприяння комерціалізації для практичного застосування дослідницьких результатів науково-дослідницькими установами – за останні п'ять років подвоїлись спільні науково-дослідницькі проекти між університетами та промисловістю. На кінець березня 2004 року було гарантовано 1236 патентних ліцензій за допомогою Організації з ліцензування технологій – спеціальної установи, яка виконує трансферт університетських досліджень до промисловості. Також, за останні три роки було створено майже 450 венчурних компаній, які використовують результати університетських розробок.
  - 2) Організація ліцензування технологій (ОЛТ) – спеціальні організації, які здійснюють трансфер результатів університетської науки в промисловість.

Позитивним прикладом можна вважати і стрімкий розвиток політики трансферу технологій у Росії. Розроблена та прийнята Стратегія розвитку науки і інновацій РФ на період до 2015 року, одним з індикаторів є відокремлений показник зросту патентної активності, зріст капіталізації наукових результатів, зокрема: збільшення питомої ваги нематеріальних активів загальної суми активів організацій сектору досліджень і розробок, збільшення коефіцієнта винахідницької активності⁸.

При цьому в Росії вже діють на постійній основі наступні інститути:

- 1) Фонд сприяння малих форм підприємств науково-технічної сфери. При фінансовій

підтримці фонду створені в 11 регіонах Росії 24 інноваційно-технологічних центри, які об'єднують 250 малих підприємств науково-технічної сфери, із загальним обсягом виробництва більше 3 млрд. руб. Підприємства, що підтримані фондом, впровадили у виробництво більш ніж 1000 запатентованих винаходів, а їх відрахування в бюджет перевищують у 2,5 рази бюджетні кошти, які були отримані. Фінансування фонду здійснюється за рахунок федерального бюджету, з якого на потреби фонду направляють до 1,5% коштів, що виділяються на цивільну науку.

- 2) Російський фонд технологічного розвитку й система фондів фінансування наукових досліджень і експериментальних розробок. Фінансування проектів НДДКР здійснюється на основі повернення коштів. Найбільш крупні фонди створені Міністерством транспорту РФ, Міністерством інформації та зв'язку РФ, Росатомом, РАО "ЕСС Росії" та ВАТ "РЗД".
- 3) Стартові фонди фінансування підтримки інноваційних компаній на початкових стадіях розвитку. Особливість фонду: фінансування проектів програми "Старт" здійснюється на основі повернення та безплатній основі. Права на знов створену в процесі реалізації проекту інтелектуальну власність належать виконавцям контракту.
- 4) Центри трансферу технологій. На базі діючих інститутів РАН, університетів і наукових організацій створено 26 таких центрів.

Для України дуже важливим є те, що практика подібних центрів на базі Мінпромнауки РФ та Міносвіти РФ довела, що американська модель "ділових янголів" – підприємців, які здатні здійснювати фінансування на початкових інноваційних стадіях у Росії не спрацює, а відповідно – потрібне державне фінансування.

Розглянемо також американський досвід побудови інституцій ринку інтелектуальної власності. На федеральному рівні дві організації виконують ключові функції з розвитку трансферу й комерціалізації технологій: Консорціум федеральних лабораторій і Національний центр трансферу технологій.

У США діє дуже розгалужена система Офісів ліцензування (трансферу) технологій, які організовані практично в кожному університеті або дослідницькому центрі. До функцій цих установ відносять⁹:

- аналіз патентоспроможності продукту;
- розробка попередньої концепції виходу інтелектуальної власності на ринок;
- фінансовий аналіз і пошук ресурсів для виготовлення прототипу.

Для України має бути дуже корисним те, що подання заявки до ОЛТ включає не тільки опис

результатів розробки, а і пропозиції щодо можливого ліцензування, тобто американська система дуже гостро поставила питання ефективності патентування й кожний розробник має заздалегідь знати сферу практичного застосування винаходу чи можливих користувачів.

Уряд США також приділяє значну увагу трансферу технологій по ланцюжку: "університет – промисловість", також "університет – влада штату – промисловість". Програма спільних дослідницьких центрів "університет – промисловість" діє під егідою Національного наукового фонду і налічує близько 50 центрів, в яких працює 750 старших дослідників і 950 студентів університетів.

Слід також зазначити, що одержувачами ліцензій чи покупцями технологій виступають відносно невеликі компанії, які не мають можливості розробити необхідну технологію власними силами. Водночас, значна їх частина – це фірми, що виникають унаслідок розроблення певної технології всередині компанії або іншої дослідницької установи, як дочірні підприємства.

Більш того, на противагу існуючій системі найму персоналу до закордонних дипломатичних установ та зниженню кількості професійних наукових радників, для Сполучених Штатів притаманне зростання важливості персоналу, що добре підготовлений з нових тенденцій у галузі технологій, також як просування діяльності інших департаментів і агенцій та співпраця з високопосадовцями в галузі науки та технологій приймаючої країни зростає і буде зростати. Необхідний рівень підготовки та ранг робітників посольства з науково-технічного напрямку відрізняється в залежності від важливості країни та значущості науково-технічних питань у двосторонньому співробітництві.

Відповідно до цього критерію, дипломатичні місії поділяють на¹⁰:

- місії до країн, що мають важливі науково-технічні інтереси (Лондон, Париж, Москва, Токіо тощо);
- місії до країн з одним домінуючим питанням у науково-технічній галузі (Міжнародна енергетична атомна агенція);
- місії у важливих країнах, що розвиваються (Індія, Мексика тощо);
- місії до регіональних організацій з функціями в науково-технічній галузі (ОЕСР, НАТО, ОАД, ЄС);
- місії з тимчасовим виконанням науково-технічних завдань.

Так, наприклад, у Токіо й Парижі працюють фахівці Національної академії наук, у Москві разом з Посольством співробітничала велика кількість спеціалістів НАСА та Департаменту енергетики, практично в усіх закордонних дипломатичних представництвах є аташе з оборонних питань, які здебільшого мають базу підготовку з науково-технічних питань¹¹.

У ході проведеного аналізу були відображені сучасні тенденції інституціоналізації процесу формування та комерціалізації інтелектуальної власності в Україні. Таким чином спробуємо узагальнити отримані результати:

- найголовніша проблема в різниці між прийнятими законодавчими нормами та реальною ситуацією на ринку;
- процеси корпоратизації та акціонування призвели до нівелювання функцій патентних відділів на підприємствах;
- регіональна структура інституцій зводиться до м. Києва або великих міст;
- неефективність існуючих технологічних парків, де одна з причин відсутність чіткої постановки завдань державою перед ними;
- слабе кадрове забезпечення;
- недостатнє використання всіх можливостей для інформаційної підтримки процесу комерціалізації інтелектуальної власності;
- немає чіткого розмежування обов'язків і прав при змішаному фінансуванні науково-дослідницьких робіт державою та приватним сектором.

Таким чином, український розвиток інтелектуальної власності потребує комплексного підходу, де буде взаємозв'язок між державою (на рівні державних вимог до показників економічного розвитку та державною підтримкою необхідних заходів), університетом та НДІ в частині забезпечення відповідної зацікавленості у студентів і науковців та створенні відповідної бази, підприємствами на рівні бажання переходити на інноваційний шлях розвитку, співпрацювати з науковими закладами.

Висновки за результатами дослідження

На основі узагальнення закордонного досвіду і стану розвитку української системи комерціалізації інтелектуальної власності необхідно:

- покладання відповідальності за технологічний розвиток регіону на регіональну владу, яка розробляє комплекс необхідних заходів для стимулювання комерціалізації інтелектуальної власності в регіоні та у формі проекту подає на конкурс до Ради з питань інновацій та інвестицій.
- зробити при кожному університеті, НДІ чи між ними та спільно з підприємствами ОТТ (організацію з трансферу технологій), які стануть головним ланцюжком у процесі комерціалізації інтелектуальної власності в регіоні;
- запровадити механізм пошуку ліцензіатів із застосуванням багаторівневого пошуку, з акцентом на міжнародний рівень;

Треба акцентувати увагу на тому, яку роль мають відігравати засоби економічної дипломатії.

1. Закордонні дипломатичні установи мають відігравати одну з головних функцій у забезпе-

ченні інформаційних ресурсів з наступних напрямків: зміни в законодавстві з інтелектуальної власності, тенденції розвитку ринку технологій у країні перебування, наявні потреби імпортування технологій та з яких напрямків. З іншого боку, матиме готуватися інформація на замовлення вітчизняних університетів і науково-дослідницьких установ з аналізу ринку збуту майбутньої технології. Тут йдеться мова про акцент на мікроекономічну дипломатію, тобто дипломатію становлення безпосередніх контактів з підприємствами, адресної підтримки бізнесу та інших питань ринку й конкуренції.

2. Беручи до уваги безумовну важливість двосторонніх відносин, не можна нехтувати потенціалом багатосторонніх міжнародних інститутів у світовому господарському спілкуванні, оскільки саме вони виступали головним переговорним механізмом у формуванні єдиного правового простору діяльності економічної дипломатії, у встановленні "правил гри" на світовому ринку і стандартів конкуренції у взаємодії між суб'єктами.

Тому розвиток багатосторонньої дипломатії є не менш важливою складовою сучасної системи комерціалізації власності, оскільки участь у багатьох конференціях, організаціях і форумах дозволяє бути причетним до формування сучасних міжнародних відносин, а не бути лише спостерігачем.

Тим більше, потужність країни відтепер безпосередньо залежить від рівня ВВП і конкурентоспроможності її товарів на світових ринках, а представники бізнесу все частіше залучаються до процесу підготовки і проведення самітів, наприклад, з питань інформаційних технологій і відтворюючих джерел енергії.

3. Дуже важливе в рамках міжнародних організацій активне висування українських ініціатив з новітніх технологій для спільних проектів.

Для прикладу, як засновниця ОЧЕС, Україна може активізувати проведення досліджень і патентування технологій з наступних напрямків, які в ході аналізу автором вважаються найбільш актуальними і перспективними для ОЧЕС та України: транспорт; енергетика; торгівля та економічний розвиток.

Дуже важливі спільні проекти України та Росії, так як остання є одним з провідних гравців на міжнародній арені, а саме членом Великої Вісімки, учасницею великих міжнародних проектів у сучасних технологіях.

Перспективи подальшого розвитку дослідження

Подальшого дослідження потребують кожний з напрямків вдосконалення механізму комерціалізації інтелектуальної власності, починаючи від розробки наукових і правових засад відтворення ланцюжка влада – наука – промисловість, де перша має надавати низку заходів зі стимулювання та підтримки інтелектуальної

діяльності, та закінчуючи створенням ОТТ, розробкою механізму їх діяльності та механізму оцінки інтелектуальної власності.

ПОСИЛАННЯ

- ¹ Будкін В. Україна: інновації, геоэкономика, геополітика / В. Будкін // Політика і час. – 2007. – №5. – С. 24-25.
- ² Денисюк В. Провідна та організаційна роль влади в інноваційному розвитку / В. Денисюк // Інтелектуальна власність. – 2004. – №9. – С.7.
- ³ Ноговіцин О. Промислова політика: ставлення до комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності / О. Ноговіцин, Є. Онисько // Інтелектуальна власність. – 2005. – №3. – С. 9-10.
- ⁴ www.eurostat.org
- ⁵ Compendium of Patent Statistics // OECD, 2006. – P. 6-9.
- ⁶ www.state.gov
- ⁷ Reform of Japan's Science and Technology System // The Science and technology basic plan, (2001-2005). – P. 267-268.
- ⁸ Стратегія розвитку науки і інновацій РФ на період до 2015 року.
- ⁹ Корсунський С.В. Трансфер технологій у США / С.В. Корсунський. – К.: УкрІНТЕІ, 2005.
- ¹⁰ Cicerone Ralph J. The Pervasive Role of Science, Technology, and Health in Foreign Policy: Imperatives for the Department of State / Ralph J. Cicerone. – 2005. – P. 54-57.
- ¹¹ Speser Phyllis L. The Art & Science of Technology Transfer / Phyllis L. Speser, Wiley. – 2006. – P. 68-73.